

اگر
پزشکیان
نبود

برند کلی

شهریور ۱۴۰۴
هفته دولت
ویرانه‌نامه

دولت متعهد به وعده‌ها

از کسری بودجه تا ناترازی انرژی؛ دولت پزشکیان چگونه منابع کشور را مدیریت کرد؟

محمد قاسمی

[معاون سیاست‌گذاری و راهبری توسعه ملی و منطقه‌ای سازمان برنامه و بودجه]

مؤثر از افشار آسیب پذیر، «رفع ناترازی انرژی و آب» و «اجرای طرح‌های پیشران» و ۲۶ بسته اجرایی، طراحی و به تصویب شورایی راهبری برنامه هفتم پیشرفت به ریاست معاون اول رساند که پس از تأیید رئیس‌جمهوری ابلاغ شد که هم‌اکنون اغلب برنامه‌های اجرایی نیز به تصویب رسیده است. با توجه به تأکید رهبر معظم انقلاب در اولین جلسه با هیأت وزیران دولت چهاردهم درباره استفاده از فرصت‌های کم نظیر کشور مانند سواحل مکران، فرصت مسیرهای ترانزیت بین‌المللی و سایر فرصت‌های سرزمینی در کشور، برنامه اقدام برای توسعه منطقه مکران، اروند، جزایر خلیج فارس و استان سیستان و بلوچستان تدوین شد. اقدامات اجرایی برای توسعه زیرساخت و سرمایه‌گذاری در منطقه مکران، جزایر خلیج فارس و سیستان و بلوچستان مبتنی بر برنامه فوق و با کمک بخش خصوصی سرعت یافته است و تا پایان همین دولت اغلب طرح‌های زیرساختی به بهره‌برداری خواهد رسید. درباره منطقه اروند و استان خوزستان اقدامات اجرایی در مرحله طراحی و تصویب است. همچنین مبتنی بر این برنامه‌ها،

هر دولتی که سرکار می‌آید وارث همه تعهداتی است که دولت‌های قبلی داده‌اند. به همین دلیل هم هست که معمولاً قواعد سخت و سختی برای بیان وضعیتی که دولت جدید اداره امور را از دولت قبلی تحویل می‌گیرد در کشورهای پیشرفته وجود دارد. برای مثال در ایالات متحده قانون انتقال ریاست جمهوری (Presidential Transition Act)، فرآیند قانونی انتقال نحوه دسترسی دولت جدید به اطلاعات محرمانه، تضمین همکاری کامل دستگاه‌های اجرایی با دولت جدید و غیره را بیان کرده است. در انگلستان نیز، هر وزارتخانه دولتی موظف است یک کتاب انتقال (Transition Books) جامع و محرمانه برای وزرای جدید آماده کند. این کتاب‌ها شامل خلاصه‌ای از وضعیت فعلی وزارتخانه، مسائل حساس و جاری، محدودیت‌های بودجه‌ای و توصیه‌هایی برای اولویت‌های فعلی و غیره است.

اقدامات اجرایی برای توسعه زیرساخت و سرمایه‌گذاری در منطقه مکران، جزایر خلیج فارس و سیستان و بلوچستان سرعت یافته است و تا پایان همین دولت اغلب طرح‌های زیرساختی به بهره‌برداری خواهد رسید

در ایران متأسفانه قواعد حقوقی روشنی وجود ندارد. اگرچه انتقال از دولت سیزدهم به دولت چهاردهم در یک فرآیند عادی انجام نشد، اما به هر حال مسئولان امور گزارش‌هایی درباره موضوعات مختلف برای رئیس‌جمهوری منتخب ارسال کردند که حاوی اطلاعات متفاوتی بود. بعد از چند هفته مشخص شد که مصارف بودجه ۱۴۰۳ به مراتب بیش از منابع پیش‌بینی شده است و حدود ۸۰۰ هزار میلیارد تومان کسری وجود دارد. منابع کافی برای پرداخت به گندم‌کاران، پرستاران، بازنشستگان و غیره پیش‌بینی نشده بود. یکی از اقدامات دولت چهاردهم حتی قبل از استقرار کابینه، برآورد حجم منابع مورد نیاز و پیشنهاد نحوه تأمین منابع بود که به تدریج به مصارف فوق‌تخصیص پیدا کرد. در سمت دیگر به دلایلی، سوخت مورد نیاز برای نیروگاه‌ها برای استفاده در زمستان ۱۴۰۳ به اندازه کافی موجود نبود و ده‌ها مسأله دیگر از این قبیل که دولت جدید مجبور شد تا در فرصت کوتاهی از استقرار، دائم درگیر حل انبوه مسائل اجرایی شود.

همزمان با استقرار دولت، موضوع نحوه اجرای برنامه هفتم پیشرفت نیز مطرح بود. تقریباً برای اغلب دست‌اندرکاران تهیه و تصویب سیاست‌های کلی برنامه، تهیه لایحه برنامه (در دولت سیزدهم به دلیل تغییر رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور با دو نگاه تقریباً متفاوت لایحه برنامه تدوین و نهایی شد) و تصویب برنامه واضح بود که دستیابی به اهدافی همچون رشد اقتصادی ۸ درصدی، نرخ تورم تک رقمی تا پایان برنامه و سایر اهداف کلان اگرچه برای کشور لازم است اما با توجه به فضای موجود کسب و کار، منابع در دسترس در کشور و غیره بسیار دشوار و حتی در مواردی ناممکن است. به هر حال رئیس‌جمهوری پزشکیان بر این سند به عنوان برنامه اصلی دولت خود در طول مبارزات انتخاباتی تأکید کرده بود. تیم اقتصادی دولت اهداف اصلی برنامه را در قالب «برنامه ملی بهبود رشد: ثبات، پیشرفت و عدالت» و در قالب پنج برنامه اصلی «تحریک رشد اقتصادی و تأمین مالی رشد»، «برقراری ثبات اقتصادی و مهار پایدار تورم»، «تحول نظام حمایتی با تأکید بر حمایت

